

BERGEN KOMMUNE

Botiltaket i Bjørnsonsgate 4 – rettslige problemstillinger
Høring i Utvalg for helse og sosial 13. mars 2024

Kommuneadvokaten v/advokat (H) Hilde Ruus

Kommuneadvokatens arbeid med saken

- Kommuneadvokaten har bistått Etat for Sosiale Tjenester med vurdering av diverse rettslige spørsmål – notat 15. november 2023.
- Aktuelle rettslige problemstillinger:
 - Avtaleforholdet mellom kommunen og beboerne – hvilke regler gjelder og hvilke konsekvenser får spørsmålet?
 - Menneskerettslige problemstillinger – særlig om begrensninger på besøk.

Avtaleforholdet mellom kommunen og beboerne - forholdet til husleieloven -

- Kommunens praksis er at beboere ved botiltaket i Bjørnsonsgate 4 tilbys en «bo- og tjenesteavtale».
 - Avtalen og husordensreglene gir til sammen regelverket som gjelder ved botiltaket, og bestemmer vilkårene for blant annet bortvisning og oppsigelse.
 - Kommunens standpunkt er at bo- og tjenesteavtalene verken reguleres av regelverket for institusjoner eller husleieforhold.
- Botiltaket er sannsynligvis ikke en «institusjon».
 - Det ytes ikke «heldøgns helse- og omsorgstjenester»
 - Se forskrift om kommunal helse- og omsorgsinstitusjon § 1 første ledd bokstav b) og forskrift om rettigheter og tvang i rusinstitusjon § 2.

- Kommer husleieloven til anvendelse på bo- og tjenesteavtalene?
 - Husleieloven gjelder ikke «hvor annet enn bruksrett til husrom er det vesentlige i avtaleforholdet», jf. § 1-1 annet ledd i.f.
 - Tvilsomt spørsmål: Verken lovgiver, domstolene eller juridiske forfattere har tatt stilling til denne type botiltak.
 - I vurderingen er *formålet* med botilbudet sentralt, i hvilken grad avtaleforholdet *ligner et normalt husleieforhold* og om *husleieloven passer*.
- Kommentar til Frostating lagmannsretts kjennelse 6. juli 2022 (LF-2022-88093).
- Lovgiver bør oppdatere lovverket for kommunale boliger til brukergrupper med spesielle behov (rus, psykiatri, sikkerhetsutfordringer o.l.)

Hvilke konsekvenser får valget av regelverk for brukernes rettigheter?

- Konsekvensen av at husleieloven ikke kommer til anvendelse:
 - Kommunen er fortsatt bundet til å drive botiltaket innenfor rammene av norske lover.
 - Reglene i avtaleretten, forvaltningsretten og menneskerettighetene vil være særlig aktuelle.
- Konsekvensen av at husleieloven kommer til anvendelse:
 - Reglene om adgangskontroll og besøksbegrensninger, øyeblikkelig bortvisning ved vold/trusler og personalets adgang til å låse seg inn på hyblene, vil neppe kunne opprettholdes som i dag.
 - Prosedyre for oppsigelse/utkastelse i husleieloven er tidkrevende og lite egnet for botiltaket.

Begrensninger på besøk – forholdet til menneskerettighetene –

- Beboerne har rett til vern om sitt hjem og privatliv (EMK art. 8 nr. 1).
- Dersom det skjer *inngrep* i denne retten må de være «i samsvar med loven» og «nødvendig i et demokratisk samfunn.» (EMK art. 8 nr. 2).
- Vurdering av om besøksbegrensninger er lovlige:
 - Beboerne har samtykket til reglene når de flyttet inn, og det kan argumenteres godt for at dette fratrar begrensningene karakter av være et «inngrep» i retten til hjem/privatliv.
 - Eventuelle inngrep vil uansett kunne være lovlige så fremt kommunen kan dokumentere at de er formålstjenlige og nødvendige.
 - Særlig om det absolutte besøksforbudet mars-oktober 2023.

